WUUSTWEZEL

DAVIDSFONDS.

GODSDIENST.

TAAL

VADERLAND

PROVINCIE ANTWERPEN

ARRONDISSEMENT ANTWERPEN

GEMEENTE

WUUSTWEZEL

WESALIA II

"Non est mortale quod opto"

(Sekr. Peeter van Beeck, :-: :-: :-:
:-: :-: :-: Schepenbrieven 1637)

HEEMKUNDIGE KRING WUUSTWEZEL

WESALIA II

HEEMKUNDIGE KRING WUUSTWEZEL

Ledentijdschrift
Jaargang 10 NR. 2

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	01
Oproep	02
Zwarte heide - deel vier	04
Het mezennestje	08
Wuustwezelnaars in Hoogstraatse en Turnhoutse poortersboeken uit het Ancien Regime	10
- Wuustwezelse poorters in Hoogstraten	16
- Wuustwezelse poorters in Turnhout	17
De familie Aerden	18
Oep zen Wezels ! Kennen wij het nog?	30
Ons eigen hoekje	31
- Aankopen	
- Schenkingen	
Erfgoeddag 2009	32
- Pioniers der Luchtbusclub op Zolder WW	33
- De familie Van den Heuvel - Hofmans	35
- Zuster Elisabeth vertelt over haar werk.	35
- PaterJaak geeft uitleg over zijn werk.	36
- Uit vriendschap ! Foto's van erfgoeddag	40

Geen mensenwerk is feilloos...,
Verbeteringen, aanvullingen, suggesties...
Zijn dan ook altijd welkom.

Iedere auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn/haar artikels.

Overname van een artikel is toegestaan als naam van de auteur en de naam van het blad worden vermeld.

OPROEP

JAN KOYEN

Langs deze weg willen we een oproep doen voor informatie over de 'naald' (obelisk) die gestaan heeft in het gehucht Terbeek, meer bepaald in de Maxburgdreef in Loenhout.

We kennen allemaal het prachtige kasteel van Maxburg. Dit kasteel, dat gebouwd werd door Maximiliaan Van Den Bergh en waaraan het zijn naam dankt, kende nadien verschillende eigenaars. Momenteel is er een Bed en Breakfast in ondergebracht. Het kasteel kende in zijn glorietijd drie grote monumentale toegangspoorten. Aan de toegangswegen naar deze poorter stonden monumentale stenen vazen op grote stenen sokkels. In de Maxburgdreef stond ook nog een naald, een vierkante spits toelopende zuil. Deze ligt momenteel in drie stukken op het containerpark te Wuustwezel.

Het gemeentebestuur heeft de intentie deze naald terug op te richten. Onze vraag is dan ook of iemand ons inlichtingen kan bezorgen over deze naald. Wie kan ons verhalen vertellen, anekdotes meedelen, enz... We denken hier bij vooral aan mensen van Terbeek. Waarom werd deze naald daar geplaatst en door wie werd ze geplaatst? Had deze naald een speciale betekenis? Wanneer werd ze geplaatst? Wie bezit nog oude foto's of postkaarten waarop deze naald staat afgebeeld? We denken hierbij bijvoorbeeld aan familiefoto's.

Alle informatie is welkom. Datgene wat we nu nog kunnen optekenen blijft voor het nageslacht bewaard. We tonen in ieder geval al twee foto's van de overblijfselen van de naald zoals zij nu op het containerpark liggen. De foto met daarop ondergetekende laat hierbij duidelijk zien hoe groot de naald moet geweest zijn.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Informatie kan u bezorgen aan:
Koyen Jan Rijsvennenstraat 25 2990 Wuustwezel
TEL/ 03/669.73.45. GSM 0495/34.32.25.
E mail: johannes.koyen@pandora.be

© Verzameling Walter Liégeois

© Verzameling Walter Liégeois

ZWARTE HEIDE
VIERDE DEEL

Aloïs Blommaert

Traag slentert de tijd over de vlakte: langzaam komt en gaat ieder gebeuren en de wind waait kommerende rimpels weer glad.
Gijsbrecht werkt in het moer en op zijn akkertjes. Gebuur Elzen heeft hem opgenomen aan zijn haard, maar 'a avonds keert de jonge Geertsen telkens weer naar zijn huisje, staart er lang naar de lemen wanden van Wouters hut en slaapt onrustig op zijn krakend stro.

Hij brengt zijn deel rogge en vruchten bij Elzen, eet er de rogge sneden voor in de plaats en doet stil zijn dagelijkse arbeid.
Op een lichte morgen neemt hij de spade, maar zet ze traag weer weg. Moeder Elzen ziet het.
"Gaan het niet?" vraagt ze.
" Geef me een brood en bier, vrouw. Ik ga op stap."
"Waarheen ? Wil ze wel weten.
"Eén brood zal wel genoeg zijn," scheept Gijsbrecht haar af.
Niemand zal het weten waar hij gaat. Eén wezen heeft zijn hart doorzien, maar het nooit verklapt. Zijn moeder alleen kende hem.
Als zij nog leefde zou hij haar zeggen: " Moeder, ik ga naar Dambrugge.
En moeder zou antwoorden: " Breng de vrouwen terug naar de heide, Gijzejongen".
Zwaar stapt Gijsbrecht Geertsen over het purperen pad.. Hij komt te Gooreind op de grote baan naar Antwerpen. Vier, vijf uren gaat hij star naar het zuiden. Daar ligt Dambrugge als een breed nest onder de zon.
Hoeveel jaren is het geleden dat hij per kar de schamele huisraad van Wouters weduwe voerde naar het stenen huisje van de oude tante? Vijftien jaar was hij.
Geen beet brood kreeg hij van die droge kween los, en met een verkropte vloek heeft hij haar verlaten.
Hij vindt de plak terug, maar het stenen huisje is bewoond door een eenzame oude man die niet weet wat er van die vrouwen is verwerd.
"Ze zijn heengegaan. Ik weet het! Eén van hen was jong en schoon, weende luid en riep dat ze naar haar Gijzejongen wou, maar moeder en bijzonder een oude, magere kat hielden haar terug, vertelt de kluizenaar.
"Waarom zijn ze vertrokken?" vraagt Gijsbrecht.
"De oude kon keizers belasting niet betalen.. De burgemeesters hebben gemaand en hermaand, maar ze wilde haar schone guldens niet missen. Liever sloeg ze aan 't dolen, en met haar gingen de andere vrouwen."
Gijsbrecht zoekt de omgeving af, vraagt en smeekt, maar niemand kan hem inlichten, zelfs de secretaris weet niet waarheen de vrouwen zijn weggedwaald."
" Het is bijna een jaar geleden", zegt hij. Dat is alles.
Gijsbrecht Geertsen keert terug langs de grote baan, gaat in één trek tot aan het

Willibrorduskapelletje te Westdoorn, bidt er een korte poos , drinkt een grote pot bier in " De Wildeman" op het kruispunt van de grote baan en die van Kalmthout, en komt stil en geslagen bij Elzen aan.
Hij legt zijn brood op de tafel. Het doek is niet ontknoopt geweest.
" Gij hebt de hele dag niet gegeten, Gijs."
" Neen; moeder, Elzen."
"Maar jongen,... ."
Ze zet hem een teil pap voor met meel en broodbrokken aangedikt.. Traag eet hij de stevige kost, maar halfweg schuift hij het bord weg, slaat een kruis en stapt naar zijn eenzame hut.
Hij ziet zijn akkertjes, zijn tuin vol bonen, erwten en kruiden. Hij hoort de wind in het schaarhout en in het stro van het dak. Hij vermoedt dat deze nacht een akelige hond rond de hut zal dwalen en huilen als een vrouw in nood... "Spoken! Weg daarmee.!"
Als hij in de lege hut voor de uitgedoofde haard zit, stoot gebuur Elzen de deur open en roept: :
" Heidaar, wereldreiziger, moeder zegt dat ge muizenissen in den kop draagt!
Gijsbrecht blijft onbeweeglijk tot Elzen hem een klap op de schouder geeft:
" Kop omhoog, bij God, een jonge kerel blijft niet treuren om wat gebeuren moet. Het wordt ook eens onze beurt. Gijs. Ik weet zeker dat moeder Geertsen daarboven ..."
"Ge begrijpt het niet, gebuur " zegt Gijsbrecht, maar hij richt het hoofd op en schudt de sombere gedachten van zijn brede schouders.
Dat hij uren ver liep en kleine Liesbeth van den Moerder niet vond, bewaart hij in zijn hart als een gesloten galnoot.
" Ha, er komt licht in uw ogen. Luister eens Gijs, we krijgen een echte school.
"Die hebben we immers..."
" Een echte zeg ik. Geen pastoor of koster meer, maar een echte schoolmeester. Geen leerling meer in de kerk of in het kostershuis, maar in een echt schoolgebouw gelijk te Brecht en te Hoogstraten."
Elzen drukt op het echte in zijn verhaal, maar voegt er dan somber aan toe:" Wat zijn de rijken gelukkig . Hun kinderen zullen onderwijs genieten: De onze ... wij zijn maar van de hei..."
Gijsbrecht slaapt die nacht slecht. Eerst tegen de morgen doezelt hij weg in een korte rust die hem weinig opfrist. In het moer werkt hij koortsig en gejaagd. Hij wil iets vergeten waarvan hij zeker weet dat het niet lukken zal.
's Avonds op de schieting van de Sint-Jorisgilde ziet hij secretaris Van Tyghelt, die hem het grote nieuws vertelt.
"De school Gijs! De school!"
Als Gijsbrecht bij Elzen de avondpap eet, zegt hij plots:" Uw kinderen zullen naar de nieuwe school gaan, evengoed als die der rijken."
Elzen zit stom.
"De grondvrouwe heeft een perceel grond in leen gegeven aan de schoolmeester Bertelmeeusen van Broeckhoven."
Elzen blijft luisteren en zegt geen woord.
"Meester Bertelmeeusen zal een contract krijgen waarin alles staat beschreven. Hij krijgt een wedde van twaalf Rijnsguldens en een sister rogge in den zak. De gemeente betaalt dit alles..."
" Maar ..;"
"Luister, Elzen: De kerk zal zes Rijnsguldens bijleggen en de Heilig-Geesttafel geeft een sister rogge.

Hier vliegt Elzen op en roept heftig:" Met een wedde van de gemeente en een bijslag van de kerk moet Bertelmeeusen toch niet meer gesteund worden door de Heilig-Geestmeesters!
Gijsbrecht lacht even. Hij ook is opgesteigerd als de secretaris hem dit alles vertelde.
"De Heilig-Geesttafel levert de rogge in plaats van de armen die geen leergeld betalen kunnen"
Buur Elzen juicht.
"Dat is goed nieuws, Gijs. De kinderen van de hei zullen leren lezen , schrijven en rekenen. God geve dat de school gauw gebouwd worde."
" Dat zal gebeuren, Elzen. Iedereen wil helpen. De schout geeft 10 stuivers; Peeter van Eeckelen en Rochus Van der Malen ook. De koster zal twee Carolusguldens bijbrengen: ge zult zien..."
De man van de heide is tevreden. Zijn kinderen zullen schoollopen. De school is voor hem een toverwoord. Het betekent dat het dorp groot en rijk wordt: dat arm en rijk zal verbroederen in de edele kunsten.
Secretaris Van Tyghelt tekent alles in op de gemeentelijke folianten en moppert blij:
""Het groeit! Het groeit!"
Gijsbrecht Geertsen is blij met Elzen, maar voor zichzelf mompelt hij:
"En mijn kinderen?"
"Wat zegt ge, Gijs?"
" Niets, Elzen niets." liegt hij angstvallig, en hij denkt er somber bij: "Ik zal nooit kinderen hebben, ik!"
Hij meent dat kleine Liesbeth van den Moerder voor hem verloren is.
Enkele dagen later vertelt de heide hem wat anders.
Hij werkt op het pand van Wouter den Moerder. De spade breekt het mulle zand en steek na steek groeit de akker moeizaam aan.. De heide is niet bang voor het geweld der spade. Ze glimlacht om het zweet van den jongen Geertsen. Hij bedelt haar een akkertje af en zint op een hoeve en weiden. Hij schuift haar verder en verder van zijn lemen hut terug, maar verloochenen zal hij haar nooit..Zelfs als hij een stenen hoeve heeft met bunders akkerland en omliggende weiden, dan nog zal heidejongen zijn en naar de glooiing schouwen als naar zijn moeder, eerbiedig en vroom...
Gijsbrecht laat de spade een steek diep in de grond en richt zich op; groot en sterk in zijn stille kracht. Hij wrijft met de mouw het zweet van zijn gebronsd gelaat, ademt diep en zijn blik dwaalt van de Brechtse kerk tot aan het kapelleke te Westdoorn.
"Heidaar,...
Een paard trekt loom een lage werkkar over het purperen heidepad. Een man gaat ernaast meteen stap die verraedt hoe ver hij komt.
Op de kar zit een vrouw en naast haar staat een houten bak. Is het de leurster die, met haar verkoopkist, mocht meerijden met de goedzakkige voerman?
De groep nadert en krijgt bekender vormen. De leurster heeft plots heel blond haar en de ogen schitteren licht en helder. De kist is eigenaardig gebouwd en schijnt heel, heel lang.
De spade blijft diep in de mulle grond, want plots rent Gijsbrecht wild vooruit, schreeuwt een naam zonder betekenis, een woord met een smartelijke klank.
Dwars over de heide rent hij voort, want hij weet nu dat kleine Liesbeth terug komt .Zij is de gebogen vrouw op de lege kar en naast haar staat de lange vuurhouten doodskist. Dat moet het lijk van moeder zijn!
"LIEZEKE!... GIJZEJONGEN!...

Hij heft haar van de kar en houdt haar vast in zijn armen. .De voerman zet zich op de wegberm en kijkt onnozel toe.
"Daar is moeder," zegt de vrouw in een snik.
"Haar huisje wacht ," antwoordt Gijs troosteloos.
"Moeder is dood,. We hebben niets meer, Gijsbrecht.
"Ze zal uit haar eigen huisje op de heide naar het kerkhof worden gevoerd. Daar zal ze rusten naast Wouter haar man. En gij zult het huisje en de akkers hebben, Liesbeth.
"Maar...
"Er zijn geen maren. Houdt ge nog van mij, Liezeke?
"Zou ik anders met moeders lijk naar hier gekomen zijn, Gijzejongen?"
"Danke, Lizeke, maak u geen zorgen. Alles zal goed worden. Voerman, vooruit, rijdt maar naar Wouters huis en wacht er op mij. Ik haal de geburen."
De kist wordt afgeladen: de geburen bidden. De pastoor zegent , de wind zingt een dodenlied over de liefde.
De voerman eet als een wolf, want lang en zwaar is zijn reis geweest. Gijsbrecht doet hem vertellen hoe Wouters vrouw gestorven is en al wat hij over haar en Liesbeth weet.
Hetgeen hij hoort is de lijdensweg van twee mensen die langs vele dorpen hebben gedoold, voortgejaagd door een oude, taaie kween, die hen niet lossen wilde uit haar helse greep.
Gijs Geertsen is kristen, maar het doet hem deugd te horen vertellen dat die oude reut stierf aan pijnlijke zweren.
" Ze ligt boven aarde te Antwerpen, waar een chirurgijn haar opgeschraapte guldens tot de allerlaatste heeft nodig gehad om haar naar de eeuwigheid te helpen. Het meisje heb ik meegebracht uit Merksem, waar ze als een wrak bij mijn vrouw aanklopte. Ze kwam om hulp voor haar moeder, maar die ellende had haar werk in de tengere vrouw verricht... Ze was dood toen we haar in een vuile polk hebben gevonden".
Gijsbrecht betaalt de voerman uit de beurs van moeder Geertsen, geeft hem een brood en bier. Hij wil dezelfde nacht nog vertrekken.
" Rijd rechts en neem aan het kapelleke de grote baan naar Antwerpen. Merksem is vier uur gaans.
"Danke vriend. Het spijt me dat ik u geen beter vracht brengen kon.

Gijsbrecht kijkt naar het hutje en zegt ernstig:"Ge bracht me een wereld, voerman.
Dan gaat hij naar binnen, zet zich naast Liesbeth en bidt mee met de mommelende geburen. Moeder krijgt een plaats dicht bij Wouter, haar man. En Gijsbrecht die het graf delft en vult, denk aan zijn eigen moeder die een weinig meer rechts rust. Hij weet nog dat ze hem zegde:"Ze komen terug Gijzejongen, wees gerust.
Liefde is trouw als de heide waarop ze is gegroeid.
Gijsbrecht maakt alles gereed . Hij vraagt de pastoor en secretaris van Tyghelt om raad en ieder vindt het goed dat de jonge man spoedig trouwt en kleine Liesbeth uit het leed haalt dat ze alleen niet dragen kan.
Als ze samen de akkertjes schouwen en afmeten wat er nog bijkomen zal; als ze de schapen en de geiten bezien en de zwijnen horen knorren, voelen ze dat de heide goed en trouw is en mild haar rijkdommen wegdeelt aan haar wroetende kinderen.
Ze zien de toekomst licht in, ze zijn jong en gezond: ze hebben huizing, akker en vee, rogge voor brood en moer voor de haard.

Man en vrouw zijn ze zijn ze voor God en de mensen. Man en vrouw voor de heide: voor de vroente, die purper gloeit en wuivend groet onder de milde zon.
In de gladde balk boven de deur van het woonhuis snijdt Gijsbrecht Geertsen het jaartal 1530, kust zijn vrouw en kijkt lang en dromend over de heide, die vol beloften is.

HET MEEZENNESTJE I

GUIDO GEZELLE

'k Was op mijn kamer druk doende met het zoeken van de teksten voor dit ledenblad. Buiten hadden jonge vogeltjes het verschrikkelijk druk. Er werd wat afgezongen en gepiept. Vanuit mijn raam kon ik weinig van het schouwspel zien. "k Was eigenlijk wel heel benieuwd naar het waarom van al die drukte.. 'k Zou toch maar eens naar beneden gaan om te zien. Daar zaten en/of vlogen zeker wel meer dan tien kool-meesjes. Een paar zaten er nog duchtig te smullen van de nootjes die daar nog hingen van in de winter. Eentje was tegen het glasraam gevlogen en had deze botsing met de dood moeten bekopen. Onmiddellijk dacht ik aan een gedicht dat we in de lagere school nog geleerd hadden.

Het meezennestje

Een meezennestje is uitgebroken.
Dat in den wulgentronk
Gedoken
Met vijftien eitjes blonk.
Ze zitten in de boom te spelen.
Tak-op, tak-af, tak-uit, tak-in, tak-om
Met velen
En 'k lach mij , 'k lach mij, 'k lach mij bijkans krom.

Het mezenmoertje lkomt getrouwig,
Komt op de lauwen noen,
Al blauwig
En geluwachtig groen.
Het brengt hun dit en dat te azen.
Tak-om, tak-op, tak-af, tak-uit, tak-in,
Ze razen
En kruipen vlug het meezennestje in.

Het meezenvaårtje zit de looveren
.Verduiken 't voor 't gestraal
Te tooveren.
Al in de meezentaal.
Daar vliegen ze, al med'een , te zamen,
Tak-om, tak-op, tak-af, tak-in, tak-uit
En, amen.
Het meezennestje is weerom ijl en uit!

Wuustwezelnaars in de Hoogstraatse en Turnhoutse poortersboeken uit het Ancien Régime.

JAN DE MEESTER

Fenomenen als immigratie en emigratie zijn verschijnselen van alle tijden. Niet alleen vandaag de dag kiezen mensen er voor om hun woonplaats te verlaten in de hoop ergens anders een beter leven op te bouwen, waarbij ze in de plaats van aankomst het etiket van economisch of politiek migrant opgekleefd krijgen, al naargelang de (hoofd)reden die de migrant zou aangezet hebben om te verhuizen. Ook in het Ancien Régime besloten mensen vaak om te verhuizen en om hun geluk ergens anders te gaan zoeken. Migratiehistorici grijpen vaak terug naar zogenaamde *push-pullfactoren* om migratiebewegingen in het verleden te verklaren en te begrijpen. Pushfactoren zijn dan de omstandigheden in hun woonplaats die mensen er direct toe aanzetten te verhuizen. De reden om te emigreren moet dus gezocht worden in de woonplaats van de emigrant zelf. Als traditionele pushfactor in bijvoorbeeld de zestiende-eeuwse Nederlanden, wordt vaak religie geciteerd. Religieuze vervolgingen leidden tot emigraties naar steden of streken waar het nieuwe geloof aanvaard werd of waar men tenminste toleranter stond tegenover andersgelovigen. Ook een te hoge bevolkingsdichtheid op het platteland met als gevolg de fragmentering van het landbouwareaal waren voor vele mensen een belangrijke motivatie om te verhuizen. Als pull-factor, waarbij de reden tot migratie in de plaats van bestemming van de migrant moet gezocht worden, waren betere loonsomstandigheden in de steden zeker een belangrijke motivatie voor een (arbeids)migrant om te migreren. Bovendien boden steden betere scholing en dus indirect betere arbeidsomstandigheden. Vooral centra met een bloeiende economie waren in dit opzicht zeer gewild bij migranten omdat zij hen de kans boden op ondernemerschap binnen bijvoorbeeld het ambachtswezen. Voor bepaalde categorieën migranten moet ongetwijfeld ook de uitbouw van sociale vangnetten in steden (hospitalen, leprozerijen, armentafels en eventueel armenbussen van de ambachten) een belangrijke motivatiefactor geweest zijn om te verhuizen. Maar ook de aanwezigheid van politieke en culturele organisaties (centrale instellingen,

scholen en universiteiten) waren beslist aantrekkelijk voor sommige categorieën migranten. Tenslotte riepen steden in crisistijden vaak een sfeer op van veilige haven temidden van blind oorlogsgeweld.[1]

Voor migratiehistorici of sociaal-economische historici zijn migratiebewegingen in het verleden een gedroomd onderzoeksobject waarbij, onder meer door de hantering van het *push-pullmodel*, allerlei uitspraken kunnen gedaan worden over zowel de plaats van herkomst als de plaats van aankomst van de migrant. Voor genealogen en familiehistorici zijn migratiebewegingen van voorouders, dorps-, stads- of streekgenoten echter vaak een heuse nachtmerrie. Het is voor een genealoog bijna onmogelijk om in lokale bronnen het vertrek van emigranten tijdens het Ancien Régime te achterhalen. Maar ook als men zou weten waar een migrant naartoe trok, is het nog zeer moeilijk om in het bronnenmateriaal van de plaats van bestemming sporen terug te vinden van de uitwijkeling. Schepenregisters, certificatieboeken, notarisbrieven, etc... zouden hierbij een oplossing kunnen bieden, maar het napluizen van deze bronnen is zeer arbeidsintensief en levert bovendien vaak geen resultaten op. Enkel als een emigrant in zijn nieuwe woonplaats (zakelijke) transacties heeft afsloten, is de kans reëel dat men over deze persoon informatie in deze bronnen vindt. Parochieregisters zouden een alternatief kunnen bieden, maar deze bron blijkt vaak zeer onbetrouwbaar te zijn.[2] De eerste bron waarin een genealoog zijn licht zou moeten opsteken om een uitgeweken voorouder te kunnen terugvinden, zouden de poortersboeken van steden moeten zijn. De kans dat een genealoog een 'verloren' gewaand persoon terugvindt in een stad is namelijk veel groter dan dat hij gaat zoeken in plattelandsarchieven. Men kan immers van de theorie vertrekken dat een stad voor een migrant vooral economisch bekeken veel aantrekkelijker was dan bijvoorbeeld een nabijgelegen dorp. Bovendien is de kans groot dat een migrant die in de poortersboeken van een stad voorkomt, zich ook effectief permanent of toch zeker voor lange tijd in de stad in kwestie heeft gevestigd, hetgeen vanzelfsprekend poorten opent voor onderzoek in ander bronnenmateriaal in de stad in kwestie. We mogen echter waarde van de poortersboeken niet

---

[1] P. Stabel. *De kleine stad in Vlaanderen. Bevolkingsdynamiek en economische functies van de kleine en secundaire stedelijke centra in het Gentse kwartier (14de-16de eeuw)*, Brussel, 1995, p. 28-29 en E. Kuijpers, *Migrantenstad. Immigratie en sociale verhoudingen in 17de eeuws Amsterdam*, Hilversum, 2005, p. 21.

[2] J. Roelstraete. Onze rubriek voor beginners: de parochieregisters. Onmisbare bron voor iedere genealogie, in: *Vlaamse Stam*, 38: 9 (2002), p. 479-483.

overschatten. Een familiehistoricus die poortersboeken als referentiebron hanteert, moet beseffen dat deze bron zijn beperkingen heeft. In wat volgt zal kort besproken worden wat het poorterschap van een stad inhield en welke migranten we in de poortersboeken zouden kunnen terugvinden, maar vooral welke migranten we zeker niet kunnen terugvinden. Ter illustratie geven we tot slot de data van respectievelijk twaalf en drie Wuustwezelnaars die zich gedurende het Ancien Régime in de nabij gelegen steden Hoogstraten en Turnhout als poorter lieten inschrijven.[3] We vermelden daarbij in de mate van het mogelijke de familienaam en voornaam, de plaats van herkomst, de datum van inschrijving en de namen van de vader, de echtgenote en de borgsteller van de uitgewekenen Wuustwezelnaars.

Poortersboeken kan men in theorie alleen vinden in steden en dit vanaf het ogenblik dat deze door het verkrijgen van privileges effectief het status van stad kregen. Binnen het gebied van de oude Nederlanden zouden er ruim 100 steden geweest zijn die poortersboeken bijhielden.[4] Typisch is dat de aanvangsfase van de optekeningen in deze bron vaak samenviel met een economische bloeiperiode van de desbetreffende stad. Kleine steden beschikken vaak over registers die later aanvingen (zestiende, zeventiende en zelfs achttiende eeuw), maar ook hier bevestigt de uitzondering vaak de regel zoals bijvoorbeeld in Hoogstraten waar de eerste aantekeningen dateren van januari 1443. In Turnhout werden de eerste nieuwe poorters genoteerd op 8 maart 1536. Om poorter te kunnen worden van een stad, diende een migrant 'poortergeld' te betalen. Deze betaling werd geregistreerd in wat poorterlijsten of poorterboeken genoemd wordt. Elke stad bepaalde de hoogte van het poortergeld zelf, maar in de meeste gevallen was dit vaak zeer hoog zodat dikwijls alleen gegoede personen of personen met uitzicht op een goede job zich het poorterschap financieel konden veroorloven. Op deze manier stuiten genealogen al meteen op een eerste nadeel dat het werken met poortersboeken met zich meebrengt: slechts een fractie van de migranten die naar een stad verhuisde tijdens het Ancien Régime zal in deze bron terug te vinden zijn. Een migrant was immers

[3] De Hoogstraatse poorterslijsten zijn uitgegeven door B.W. Van Schijndel, Het poortersboek van Hoogstraten, in: *Hoogstraten's oude huizen en families*, deel IV, Brecht, 1943, p. 5-25. De Turnhoutse poortersboeken zijn uitgegeven door E. Van Autenboer, *Nieuwe poorters te Turnhout, 1536-1662*, Turnhout, 1981 en Idem, *Nieuwe poorters te Turnhout, 1663-1800*, Turnhout, 1983.

[4] Voor een grondig overzicht van de poortersboeken in de Nederlanden en een niet-exhaustive bibliografie van uitgegeven poorterslijsten, zie: J. De Meester, De gebruiks- en meerwaarde van poortersboeken voor historici. Casus: Antwerpen in de zestiende eeuw, in: *Vlaamse Stam*, 43 (2007), nr. 3, p. 276-288.

niet verplicht om poorter van een stad te worden. Stadsbesturen in het aloude hertogdom Brabant, waaronder ook de steden Hoogstraten en Turnhout ressorteerden, erkenden tijdens het Ancien Régime drie verschillende groepen inwoners met een apart juridisch statuut: poorters, ingezetenen en buitenpoorters. Wie als immigrant in de stad verbleef zonder het poorterschap te kunnen of willen verwerven, werd automatisch ingezetene. Buitenpoorters waren mensen die het poorterschap bezaten, maar ontslagen waren van de verplichting om in de stad te wonen. De armsten onder de migranten verwierven zelfs het statuut van ingezetenen niet en bleven 'naakte' inwoners omdat zij zich financieel geen verblijfplaats konden veroorloven.[5] Een ander probleem is dat overgeleverde poorterslijsten van de steden in het huidige België of Nederland niet uniform zijn. Iedere stad had het recht om zelf de details van de voorwaarden tot het poorterschap te bepalen en ook de optekening was niet centraal geregeld. De wijze van optekenen én de inhoud van de poortersboeken kunnen dan ook verschillen van stad tot stad. Zoals uit de onderstaande poortergegevens blijkt, is de kwalitatieve en kwantitatieve informatie in de Hoogstraatse en Turnhoutse lijsten in ieder geval opvallend. Een mogelijk nog groter nadeel van poortersboeken is dat het bijna onmogelijk is om vast te stellen of de nieuwe poorters zich alleen in de stad kwamen vestigen of vergezeld werden door familieleden. De gezinssituatie van de nieuwkomers blijft dus in de meeste gevallen onbekend voor de genealoog.[6] Alleenstaande vrouwelijke immigranten komen bovendien niet of nauwelijks via de poorterslijsten in beeld. De beroepsmogelijkheden waarvoor het statuut van poorter vereist was (ambachtsmeesters, bestuurlijke functies, ...) waren praktisch nihil voor vrouwen, waardoor het voor hen niet de moeite loonde zich te laten registreren als poorteres.

Het Brabantse poorterrecht, vastgelegd in de costuimen of het gewoonterecht, bepaalde hoe en wie in de Brabantse steden het poorterschap kon verwerven. Dit kon gebeuren door geboorte, door huwelijk, door koop of gratis bij bijzondere

---

[5] Voor een juridische omschrijving van diverse categorieën inwoners in het zestiende-eeuwse Antwerpen: A.K.L. Thijs. Minderheden te Antwerpen (16de/20ste eeuw), in: H. Soly en A.K.L. Thijs (eds.), *Minderheden in Westeuropese steden (16de-20ste eeuw)*, Brussel-Rome, 1995, p. 18-22.

[6] Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de inschrijvingslijsten van nieuwe burgers in Kortrijk. H. Calewier, Poorterij en migratie in het graafschap Vlaanderen. De mobiliteit van de Kortrijkse poorters 1413-1477, in: *De Leiegouw*, 47 (2003), afl. 2, p. 166-169.

beslissing van het stadsbestuur.[7] Alle kinderen geboren binnen de stad of de vrijheid van een stad waren van rechtswege poorters, onafgezien van het feit of hun ouders het juridische statuut van poorter, ingezetene of vreemdeling bezaten. Men kon ook het poorterschap verwerven door huwelijk, maar in de meeste steden gold dit principe alleen als een vrouw met een poorter huwde en niet vice versa. Voor een migrant bleef in de meeste gevallen dus alleen maar het kopen van het poorterschap over. Bij uitzondering kon hij ook het poorterschap verkrijgen door schenking, wanneer hij zich verdienstelijk had gemaakt voor de stad. Deze gratis verlenig was in de praktijk vaak een middel waartoe de het stadsbestuur haar toevlucht zocht om bepaalde beroepsgroepen naar een stad te lokken. Op het eerste zicht lijkt het er dus op dat elke migrant in principe poorter kon worden. Niets is echter minder waar. Het poorterschap werd slechts vertrekt aan wie voldeed aan bepaalde vereisten. De doelstelling van de stadsbesturen was immers steeds de vrijwaring van het *bonum commune*. Van elke kandidaat-poorter moest men derhalve verzekerd zijn dat hij of zij de stadsgemeenschap blijvend zou dienen en haar niet ten laste zou komen. Bepaalde categorieën personen werden ook al op voorhand uitgesloten van het poorterschap, namelijk wie in onderling juridisch geschil leefde met een reeds gevestigd poorter of wie zich niet kon beroepen op een 'goede faam'. De voorzorgsmaatregelen gingen daarbij vaak zover dat de kandidaat-poorter bij wettelijk certificaat, verleend door het dorps- of stadsbestuur in zijn laatste woonplaats, zijn rechte levenswandel moest bewijzen. Bovendien was dikwijls ook nog een attest van de pastoor van zijn vroegere parochie vereist, waarin verklaard werd dat de kandidaat-poorter bekend stond om zijn 'recht' katholiek geloof. Ook moest de aanvrager over voldoende bestaansmiddelen beschikken of een beroep uitoefenen dat dergelijke middelen garandeerde. Daarenboven was de kandidaat-poorter verplicht een hoge borg te betalen, een borg waarop de stad zou kunnen terugvallen bij eventuele schulden van de nieuwkomer. Tot slot hield de stedelijke overheid streng vast aan het afleggen van de poorterseed en vooral aan het betalen van het poortersgeld in 'gereed geld'. De poorterseed was de plechtige bezegeling van de verbintenis tussen individu en stadsgemeenschap. Voor de nieuwe poorter was dit de band die hem liet behoren tot die nieuwe gemeenschap. Vanaf dan deelde

[7] Voor een uitvoerige omschrijving van het Brabants poorterrecht, zie en J. De Meester, De gebruiks- en meerwaarde van poortersboeken voor historici. Casus: Antwerpen in de zestiende eeuw (vervolg), in: *Vlaamse Stam*, 43 (2007), nr. 4, p. 322-326.

de nieuwe burger, net zoals elk ander poorter, in de rechten en de plichten verbonden aan het 'lidmaatschap' van de stad. Voor de goegemeente was de eed zoveel als het juridische fundament van de burgerlijke samenhorigheid.[8] Wie als poorter aanvaard werd, kreeg daarvan een schriftelijke bevestiging in een poortersbrief. Dit was in feite een stedelijke identiteitskaart in de vorm van een gedateerde en van stadszegel voorziene oorkonde, waarin naam, voornaam en eventueel beroep en plaats van herkomst van de nieuwe poorter werd vermeld. Hij mocht deze brief overal buiten de stad voorleggen om zijn rechten als poorter te doen eerbiedigen.

Tenslotte nog een woordje over de verplichtingen opgelegd aan de poorters, verplichtingen die men moest nakomen wilde men blijven genieten van zijn burgerrechten. Het poorterschap werd immers niet onherroepelijk toegekend. Steeds bestond de mogelijkheid om het poorterschap te verliezen. Vaak was het verlies het gevolg van de niet-naleving van het gebod dat elke binnenpoorter met zijn gezin binnen de stad of vrijheid van de stad moest gevestigd zijn. Een uitzondering werd hierbij slechts gemaakt voor wie om te studeren, om een ambacht te leren of om handel te drijven, genoodzaakt was buiten de stad te verblijven. Zij behielden hun poorterrechten, hoelang zij ook afwezig waren, tenzij zij intussen buiten de vrijheid huwden, de poorterij in een andere stad aannamen of onderdaan werden van een andere vorst. Buiten deze uitzonderingsmaatregelen was het de regel dat elke binnenpoorter mét zijn gezin in de stad moest wonen. Tenslotte konden de poorterrechten ook afgenomen als bestraffing van delicten. Een poorter kon echter ook op eigen initiatief en dus vrijwillig afstand doen van zijn burgerrechten, mits de betaling van een afkoopsom (het zogenaamde issuerecht). Alle belemmeringen die het verkrijgen van het poorterschap bemoeilijkten indachtig, mag het dus blijken dat het voor een migrant in een stad niet evident was om zich het poorterschap aan te schaffen in zijn nieuwe thuishaven. Dit is meer dan waarschijnlijk de reden waarom we maar kleine aantallen Wuustwezelnaars in de Hoogstraatse en Turnhoutse poortersboeken aantreffen. Het werkelijke aantal mensen uit Wuustwezel dat zich permanent vestigde in Hoogstraten en Turnhout tijdens het Ancien Régime moet een veelvoud geweest zijn van dit aantal. Toch geven we de namen van de

[8] H. Pirenne, , *Les villes et les institutions urbaines*, Parijs-Brussel, 1939, p. 105.

Wuustwezelnaars die poorter werden in deze kleine Brabantse steden. Voor Wuustwezelse genealogen kan dit misschien een aanzet zijn om hun stamboom verder aan te vullen of om 'gaten' in hun stamboom te kunnen verklaren.

Wuustwezels poorters in Hoogstraten

JAN DE MEESTER

Naam: Broeke, van den
Voornaam: Geert
Herkomst: Loenhout
Datum: 8 mei 1456
Vader: Peeter van den Broeke

Naam: Boden
Voornaam: Matheus
Herkomst: Loenhout
Datum: 1508[9]
Vader: Jan Boden

Naam: Heuvelmans
Voornaam: Bartholomeus
Herkomst: Loenhout
Datum: 15 januari 1511

Naam: Dietbout
Voornaam: Pieter
Herkomst: Loenhout
Datum: 20 december 1640

Naam: Laureyssen
Voornaam: Anthony
Herkomst: Loenhout
Datum: 3 februari 1642
Vader: Wouter Rombout Laureyssen

Naam: Laureyssen
Voornaam: Melsen
Herkomst: Loenhout
Datum: 3 februari 1642

Naam: Byens
Voornaam: Peter Cornelis
Herkomst: Loenhout

[9] Alleen jaartal vermeld.

Datum: 3 maart 1647

Naam: Weert, de
Voornaam: Adriaen
Herkomst: Loenhout
Datum: 3 maart 1647
Vader: Adriaen de Weert

Naam: Blyens
Voornaam: Guilliam
Herkomst: Wuustwezel
Datum: 5 januari 1649
Beroep: chirurgijn
Opmerking: Meester Guilliam Blyens woont in het huis van Gillis Thomas de Vischer alias Griffioen.

Naam: Ostayen
Voornaam: Heylen Willem
Herkomst: Loenhout
Datum: 19 december 1650

Naam: Mertens
Voornaam: Cornelis
Herkomst: Loenhout
Datum: 27 augustus 1755

Naam: Vemans
Voornaam: N.[10]
Herkomst: Loenhout
Datum: 1756[11]
Beroep: beenhouwer

Wuustwezels poorters in Turnhout

JAN DE MEESTER

Naam: Claus[12]
Voornaam: Jan
Herkomst: Loenhout
Datum: 12 januari 1558
Borgsteller: Peter Thonis Smolderen
Beroep: maalder

Naam: Deckers
Voornaam: Philippus

---

[10] Alleen initiaal vermeld.
[11] Alleen jaartal vermeld.
[12] Op 29 december 1554 werd een zekere Jacop Claus ingeschreven als poorter. Vermits zijn beroep eveneens maalder was, zou hij familie en dorpsgenoot van Jan Claus kunnen geweest zijn, maar zekerheid hebben we hierover niet.

Herkomst: Wuustwezel
Datum: 6 juni 1770 **Echtgenote**: Judovica Hendricx, ° Westerlo
Borgsteller: Michiel van Gael

Naam: Bestermans
Voornaam: Constantinus
Herkomst: Loenhout
Datum: 28 december 1774
Echtgenote: Elisabeth Rieberghs, ° Poppel

Echtgenote: Judovica Hendricx, ° Westerlo: Michiel van Gael

Naam: Bestermans
Voornaam: Constantinus
Herkomst: Loenhout
Datum: 28 december 1774
Echtgenote: Elisabeth Rieberghs, ° Poppel

WE MAKEN KENNIS MET DE FAMILIE AERDEN

Stan Dirven

De familie Aerden was te Wuustwezel vooral gekend als de familie van de gemeenteontvangers. We gaan even terug in de tijd en bekijken een reeks voorouders. We beginnen met:

PETER AERDEN (ex Brecht)
+ Wuustwezel 28 januari 1776
x Wuustwezel 12 september 1718
ANNA ADRIAAN NUYTEN
+ Wuustwezel 3 maart 1752

KINDEREN

1 – Anna Aerden	° 21/09/1719	
2 – Balten Aerden	° 29/09/1721	+ 15/08/1793
3 – Adriaan Aerden	° 06/12/1723	+ 21/07/1729
4 – Maria Aerden	° 09/03/1726	
5 – Jan Aerden	° 08/04/1728	
6 – Adriaen Aerden	° 21/10/1730	
7 – Jacob Aerden	° 11/02/1733	+ 25/05/1737
8 – Magdalena Aerden	° 09/08/1735	
9 – Carharina Aerden	° 27/01/1738	+ 04/04/1742

10- Elisabeth Aerden ° 24/04/1740 + 03/12/1741

De tien kinderen werden te Wuustwezel in de Biest geboren. Vier van de tien kinderen stierven op jonge leeftijd.
Balten (Peter) Aerden huwt op 22 –jarige leeftijd te Wuustwezel op 21/07/1745 met Elisabeth Van Tichelen
Op 31 jarige ouderdom huwt de weduwnaar met Elisabeth De Bie (WW 07/01/1754)
Op 50-jarige leeftijd huwde de weduwnaar van Elisabeth Van Tichelen en Elisabeth De Bie met Anna Adriaan Jochems. WW 07/06/1773.

AERDEN JAN (Peter)

° Wuustwezel 08/04/1728 + Wuustwezel 15/09/1785
x Wuustwezel 12/01/1759

ADRIANA VAN DE LANGEREYT

° Wuustwezel (G) 14/12/1738 + Wuustwezel 24/09/1794

KINDEREN:

1 – Peter Aerden	° 24/10/1759	
2 – Huibrecht Aerden	° 17/12/1761	
3 - Adriaan Aerden	° 28/03/1764	
4 – Jan Aerden	° 18/12/1765	
5 – Jacob Aerden	° 21/10/1767	+ 08/05/1846
6 – Maria Catharina Aerden	° 07/02/1769	
7 – Cornelis	° 29/03/1771	+ 14/09/1847
8 –Elisabeth Aerden	° 02/03/1773	
9 – Maria Anna Aerden	° 26/12/1774	
10- Anna Catharina Aerden	° 31/01/1778	

De 10 kinderen worden in het Dorp van Wuustwezel geboren.

ADRIANUS AERDEN

° Wuustwezel 28/03/1764 + Wuustwezel 24/05/1822
X Wuustwezel 08/07/1800

JOANNA CATHARINA SMITS

° St.-Lenaarts 02/07/1767 + Wuustwezel 24/08/1822

KINDEREN:

1 – Joannes Aerden	° 13/08/1800	Wuustwezel Biest
2 – Petrus Aerden	° 17/07/1802	
3 – Anna Cornelia Aerden	° 14/03/1805	
4 – Jacobus Cornelius Aerden	° 09/02/1809	
5 – Adrianus Cornelius Aerden	° 09/09/1812	+ Ww 24/09/1812

JOANNES AERDEN

° Wuustwezel 13/08/1800 + Wuustwezel 13/05/1843
x Wuustwezel 11/01/1826

MARIA ELISABETH VAN DEN BERGH

° Wuustwezel 25/04/1793 + Wuustwezel 23/03/1841

HUWELIJKSAKTE BURGERLIJKE STAND

In den jaere één duyzend achthonderd zesentwintig den elfsten january om acht uren des voormiddags, voor ons Petrus Josephus Goetschalckx, assessor, door de Heer Burgermeester gedelegueerde beambte van de Burgerlijken Stand der gemeente van Wuestwezel, kanton van Brecht, Districtie ende Provincie van Antwerpen----------
Zijn gecompareerd : **JOANNES AERDEN**, oud vijf en twintig jaeren vier maenden zeven en twintig dagen, landbouwer, wonende binnen deze gemeente en alhier geboren den vijftienden augustus achtienhonderd, meerderjarigen, wettigen zoon van wijlen Adriaen Aerden en van Johanna Smits, beide binnen deeze gemeente overleden zoals blijkt uit hunne akte van aflijvigheid door ons alhier in origineel gezien ende hebbende gene grootvader noch te grootmoeder meer ende **MARIA ELISABETH VAN DEN BERGH**, oud twee en dertig jaeren, acht maanden zestien dagen, landbouwersdochter, woonende binnen deze gemeente en alhier geboren de vijf en twintigsten april zeventien honderd drie en negentig, meerderjarige, wettige dochter van Joannes Van den Bergh, oud zeven en zeventig jaeren, landbouwer, woonende binnen deze gemeente alhier present en verklaerende toe te stemmen in het voorhandig huwelijk van zijne dochter en van wijlen Jacoba Cools, alhier overleden zoals blijkt uit haere akte van aflijvigheid door ons alhier in origineel gezien. Welke comparanten aan ons hebben verzocht van voorts te gaan tot het sluiten van het huwelijk tusschen hen beide beraamd, ende welkers afkondigingen door ons zijn gedaan geweest ter gemeentelijke plaats van afkondigingen binnen deze gemeente, te weten de eerste op den eersten en de tweede op den achtsten dezer maand, zondagen beide om elf uren des voormiddags zijnde de akte daarvan aangeplakt gebleven in den tusschentijd van die dagen van afkondigingen. Genen tegenstand aan dit huwelijk aan ons bekend gemaakt zijnde, recht doende aan hun verzoek, hebben wij nadat door ons aan de comparanten waren voorgelezen allen de statuten hier voren beroepen. Item een certificaat de dato negen january jongstleden afgeleverd door den Heer Gouverneur dezer Provincie, blijkens welk den comparant heeft voldaan aan het zesde capittel van het Burgerlijk Wetboek betyteld "Van het Huwelijk", aan de bruidegom en bruid gevraagd of dat zij malkanderen begeren te nemen voor man en vrouw. Ieder van hen in het bijzonder geantwoord hebbende dat "JA", verklaeren wij uit den naem van de wet dat **JOANNES AERDEN** ende **MARIA ELISABETH VAN DEN BERGH** vereenigd zijn door het huwelijk; van allen hetwelk wij deze tegenwoordigen akte hebben opgesteld in de tegenwoordigheid van Jan Van den Bergh, oud, processie en woonst als voorseit, is vader van de bruid; Jacobus Aerden, oud acht en vijftig jaeren, particulier,oom van den bruidegom; Franciscus Van den Bergh, oud vijf en dertig jaren, landbouwer, broeder van de bruid; Adriaan Van Gestel, oud acht en twintig jaeren, landbouwersknecht, alle wonende binnen deze gemeente, als getuigen hiertoe aanzocht, de welke naar voorleesing van deze akte, deze met ons, met de partijen en contractanten en met de vader van de bruid hebben onderteekend in ons Gemeentehuis, dato als voren.

HANDTEKENINGEN:

Joannes Aerden	M. E. Van den Bergh	J. B. Van den Bergh
J. Aerden	Fr. Van den Bergh	A. Van Gestel
	J. Goetschalkx	

HUN KINDEREN:

ADRIANUS AERDEN ° WW 18/11/1826 + WW 29/12/1902 x WW 18/04/1866	**CORNELIA VAN LOOVEREN** ° Ww 29/09/1830 + WW 03/12/1905
PETRUS AERDEN ° WW 28/05/189 + WW 23/02/1880 x WW 12/05/1869	**CORNELIA CAROLINA VERDYCK** ° WW 03/03/1830 + WW 13/11/1869
JACOBUS AERDEN ° WW 20/12/1831 + WW 23/02/1905 x WW 12/05/1869	**ANNA CORNELIA PEETERS** ° WW 05/09/1831 + WW 22/07/1913
MARIA ELISABETH AERDEN ° WW 11/08/1834 + WW 18/03/1904 x WW 15/05/1861 xx WW 30/05/1871	**JOANNES FRANCISCUS NUYTEMANS** ° KA 14/041831 + WW 05/12/1869 **PETRUS JOANNES JANSSENS** ° WW 08/06/1828 +

Wij schrijven: 1847. We vinden een koopakte uit dat jaar en zien dat een zekere J.F. Peeters "eene huizinge met aembleem genaemd "De drij zwaentjes" koopt. Lees hierna maar verder.

STUDIE VAN DEN NOTARIS
THEUNS
TE OOSTMALLE

15 juni 1847
Koopakte in voordeel van J. F. Peeters te Wuestwezel van eene huizinge
"DE DRIJ ZWAENTJENS"

BIJ OPENBARE EN FINALE TOEWIJZING

Ingevolge vonnis der Regtbank van Eersten Aenleg, zitting houdende te Antwerpen van 15 mei achttien honderd zeven & viertig, waervan de expeditie te Antwerpen den één&twintigsten zelfde maend geregistreerd aen de minuut gevoegd

Ten aenzoek en bijwezen van:

A – Joannes Franciscus Peeters, broodbakker te Wuestwezel handelende in eigen naam en in hoedanigheid van toeziende voogd van nagenoemde drij minderjarige kinderen Verstraelen:

B - Robertus Peeters, herbergier, zijn vrouw Maria Theresia Joanna De Volder te Merxem woonende;

C – Adriana Peeters, bijgestaen en gemagtigd van haren man Franciscus Anthonissen, kleermaker te Wuestwezel woonende;

D – Guilelmus Peeters, herbergier, zijn vrouw Maria Francken, te Wuestwezel woonende,

E – Maria Peeters, bijgestaen en gemagtigd van haren man Henricus Geerts, lakenmaker te Wuestwezel woonende;

F 1 – Maria Josepha Verstraelen, bijgestaen & gemagtigd van haren man de Heer Ludovicus Laurentius Van Beeck, secretaris, woonende te Wuestwezel;

2 – Antonius Cornelius Verstraelen, voerman, woonende te Wuustwezel

3 - Joannes Franciscus Verstraelen, huishouder, woonende te Brussel;

4 – Franciscus Ludovicus Verstraelen, landbouwer, woonende te Wuestwezel

5 – Franciscus Carolus Neeckx, voerman woonende te Hoogstraten; in hoeda - nigheid van voogd van **Maria Josephina, Cornelia Antonia en Anna Cornelia**, drij minderjarige zusters van den rekwiranten met den zelfden naam bovengenoemd, zamen zeven kinderen van **Jacobus Verstraelen**, overleden te Wuestwezel op twee february laetstleden in zijn huwelijk verwekt met **Anna Cornelia Peeters**, overleden te Wuestwezel den dry & twintigsten november achttien honderd vier & dertig

G – Adrianus Kenis, notarisklerk te Oostmalle woonende, als bij akt onder eigen handteken van den vijftienden february dezes jaers, geregistreerd " zonder verzending" te Brecht den negen & twintigsten mei 1800 zeven & viertig, deel 2 bladzijde 63 verso vak 5 en ontvangen twee francs een & twintig centiemen verhogingen inbegrepen. De ontvanger , geteekend De Paepe, hieraan is toegevoegd gevolmagtigd van **Charlotta Louisa Peeters,** dienstmeid woonende ter Antwerpen & harer moeder **Anna Theresia Geerts**, weduwe van **Petrus Joannes Peeters,** winke-lierster woonende te Oostmalle, eenige erfgenamen en in het tegt zijnde van haren zoon en broeder **Gustaaf Robertus Peeters,** overleden te Lier, den vier & twintigsten october achttien honderd zes&viertig, die met **Charlotta Louisa Peeters** handelende tevens in eigen naam, twee enige kinderen van **Petrus Joannes Peeters,** overleden den twee & twintigsten juny achttien honder drij & twintig. Voornoemde rekwiranten **Joannes Franciscus, Robertus, Adrianus, Guilielmus & Maria Peeters** met wijlen **Anna Cornelia, Petrus Joannes Peeters,** waren zeven kinderen van **Joannes Josephus Peeters & Clara Maria Simons**, beide te Wuestwezel overleden. Gedaan door Meester Joannes Antonius Theuns, koninklijken notaris, ter verblijfplaats Oostmalle, kanton Brecht, Arrondissement en Provintie Antwerpen, ten bijwezen van getuigen te Wuestwezel den vijftienden juni achttien honderd zeven & viertig, des anderendaags te Brecht geregistreerd deel 2 bladzijde 89, verso drij en volgende, ontvangen twee honderd twee francs viertig centiemen voor regt van verkoop & eenen franc zeventig centiemen voor de provisoire toewijzing, "niet geregistreerd", makende samen met de 30 % verhogingen

tweehonderd vijf & zestig francs drij & zestig centiemen. De ontvanger Peter De Paepe.

In de negende koop, een groot huis hebbende keuken, verscheidene kamers met stal daaerom genaemd "De drij zwaentjens", gestaen en gelegen te Wuestwezel in 't Dorp nabij de kerk, kadaster Wijk B Nr. 615, groot drij aren vijf&viertig centiaeren; Palende oost tegen den Heer Ludovicus Laurentius Van Beeck, zuid Karel de Bie; west en noord de straet, Dorpsplaets , finaal verkocht en toegewezen voor de som van *tweeduizend zes honderd vijftig francs en vijf &en zeventig verdieren* aen den eersten rekwirant **Joannes Franciscus Peeters,** die zijne koopsom heeft voldaen, waervan kwintantie.

CONDITIEN, LASTEN & VOORWAARDEN

- **EIGENDOM**

- Vooromschreven goederen behoorden andere rekwiranten benoemd onder de letter A tot en met P, staaksgewijze voor een zevende bij erfenis en uit hoofde hunner ouders en grootouders voornoemd, die dezelve goederen sedert enen ongedenkelijken tijd bij openbaarlijk & zonder hinder noch stoornis in volle eigendom hebben bezeten.
  De goederen zijn op den titel van vredig en ongestoord bezit verkocht zodat koper zich niet met voorschreven kwalificatie moet bevredigen zonder ander bewijs van eigendom te vorderen dan afschrift of extract dezer & kwitantie der koopsom.

- **VOORBEHOUDING, STAET EN GELEGENHEID**

  Alle de boomen zijn voorbehouden om van den grond vervoerd te worden voor één juni toekomende. Voorts zijn de goederen verkocht in den staet & gelegenheid als zij zich bevinden en uitstrekken met alle wegenissen, waterleidingen en ander heersende en lijdende dienstbaarheden, servituten , geregtigheden, zienbaar en onzienbaar, bekende & onbekende zonder eenige waarborg ten dien aanzien ook met den blok, zonder waarborg van maet of grootte, waervan het verschil hoedanig het ook bevonden worden zal zijn koopers voordeel of nadeel zonder vergoedenis noch reclaam.
  Vrij & ontheven van alle hypotheken en privilegies uitgenomen de grondcontributiën & ander openbare balastingen ten koopers last van één january toekomende.

- **GENOT**

  Koper zal in vollen genot & gebruik treden met vijftien meert achttien honderd acht & viertig.

- **WIJZE VAN VERKOOPING**

  Deze is geschied op de gewone wijze bij opbod in francs met verdieren gerekend aan vijf francs, vier in voordeel der verkoopers & eenen franc ten behoeve der verdierstelders.

HANDTEKENING,
Theuns, notaris

Blijkens staet voor den hypotheekbewaarder afgeleverd de 21ste july 1847, en akte van handligting voor den notaris Theuns gepasseerd, bestaan er op dit goed geen hypothecaire inschrijvingen.

Niet slecht bekeken van Joannes Franciscus Peeters. Hij wordt zowaar ontvanger van de gemeente en van het armbestuur.

In 1869 zien we dat de dochter van Joannes Franciscus Peeters met Jacobus Aerden gaat huwen. Zij leggen de burgerlijken voorwaarden van hun aan te gaan huwelijk in een contract vast. Dan komt Joannes Franciscus Peeters ineens met een voorstel op de proppen, maar... lees zelf verder.

STUDIE
van den
NOTARIS KENIS
te Calmpthout

Heden dry Mei achttien honderd negen & zestig
Voor ons Petrus Kenis, notaris ter residentie Calmpthout compareerden:
Jacobus Aerden, bouwman, woonende te Wuestwezel, meerderjarigen zoon van wjlen **Jacobus Aerden en Elisabeth Van den Bergh**, toekomende echtgenoot ter ener zijde en **Anna Cornelia Peeters,** huishoudster, woonende ook te Wuestwezel, meerderjarige dochter van **Joannes Franciscus Peeters** en wijlen **Maria Anna Aerden,** toekomende echtgenote ter andere zijde.
Welke comparanten verklaren bij deze vast te stellen de burgerlijke voorwaarden van hun aan te gane huwelijk als volgt:

ARTIKEL 1

Er zal tusschen de aanstaande echtgenoten eene algemeene gemeenschap van roerende en onroerende goederen bestaan.

ARTIKEL 2

De aanstaande man geeft en maakt bij deze zijne voornoemde toekomende vrouw de tocht & vruchtgebruik van alle zijne nagelaten goederen.

ARTIKEL 3

De aanstaande vrouw geeft en maakt bij deze aan haar toekomenden man den vollen eigendom van alle hare nagelaten goederen.

Is alhier tusschen gekomen en gecompareerd **JOANNES FRANCISCUS PEETERS, gemeenteontvanger,**, woonende te Wuestwezel, dewelke verklaert bij deze, in aanzien van bewust huwelijk, bij gift onder levenden in volle eigendom over te geven en af te staan aan zijne voornoemde dochter Anna Cornelia Peeters, aanstaande vrouw van Jacobus Aerden:

Zijne huizing met stal, verdere gebouwen en grond daaraan, groot omtrent drij aren vijf &veertig centiaren, gestaan en gelegen in 't dorp te Wuestwezel, Wijk D Nr. 615 Palend d'Heeren van Beeck en Tuerlinckx en de Dorpsplaats, aan hem hoorend luidens publieke veiling door het ministerie van den notaris Theuns te Oostmalle, Vijftien juni achttien honderd zes & veertig. (zie hierboven).

Voor vrij en onbelast

Op last en conditie van op eerste aanzoek
Des gevers hem te betalen de som van vierduizend francs, waerover d'heer hypotheekbewaarder ontslagen wordt inschrijving te innen, zullen de begiftigden ook maar het volle genot en gebruik verkrijgen bij de aftelling en betaling van gemelde som. Gevende de voorschreven huizing een jaarlijks innekomen van honderd viertig francs, zonder aftrek van lasten & representerende dus een kapitaal van twee duizend acht honderd francs. Alles wordt aldus door de contractanten aanveerd!

WAARVAN AKTE

Gedaan en gepasseerd te Wuestwezel dato als voren ten bijzijn van Joannes Hertoghs, koopman in vee, en Franciscus Jacobus Van Beeck, schrijver, beide woonende te Wuestwezel, als getuigen die deze met partijen en ons notaris hebben ondertekend na voorlezing , getekend J. Aerden;; A.C. Peeters; J. F. Peeters; F. J. Van Beeck en Kenis, notaris.

Geregistreerd zonder verzending te Brecht den achttienden mey achttienhonderd negen en zestig Boek 34 blad 82 Vak 1. Ontvangen voor recht en opcenten;

1ste- voor rechten van gift aan 1,60%	fr. 44,80
2de voor rechten van contract	fr. 6,60
3de voor recht eventuele gift	fr. 6,60
Zamen acht & vijftig francs	**fr. 58,00**

Voor afschrift
Kenis

ONTSLAG - BENOEMING

In een brief van 2 juni 1872 dient **J. F. Peeters** , " gezien mijn hoge jaeren" zijn ontslag in als ontvanger van de gemeente en als ontvanger van het armbestuur van Wuustwezel. Hij voegt er onmiddellijk aan toe dat zijn schoonzoon **Jacobus Aerden** zich in zijn plaats aanbiedt. Hij vraagt alle leden hun stem te verlenen aan zijn schoonzoon.

In een brief van 3 juni 1872 stelt **Jacobus Aerden**, landbouwer en herbergier, zich kandidaat om het ambt van ontvanger van de gemeente en van het armbestuur over te nemen van zijn schoonvader.

Op de zitting van de gemeenteraad van 22 juni 1872 wordt akte genomen van het ontslag op 85 jarige leeftijd van J. F. Peeters als ontvanger van de gemeente en het armbestuur van Wuustwezel. Hij krijgt eervol ontslag van zijn bediening.

Men moet zonder verwijl voorzien in de opengevallen plaats. Aangezien er maar één kandidaatstelling is binnengekomen en aangezien Jacobus Aerden van een braaf, zedelijk neerstig en onberispelijk gedrag is en voldoende bekwaamheid bezit om de functie van ontvanger waar te nemen, wordt hij met eenparigheid van stemmen verkozen.

De borgtocht die de nieuwe gemeenteontvanger moet verschaffen bedraagt 1600 francs. Deze zullen in speciën gestort worden. Als ontvanger voor het Bestuur van Weldadigheid bedraagt de borgtocht 400 francs. Deze zal ook in speciën gestort worden.

JACOBUS AERDEN
° Wuustwezel 20/12/1831 + Wuustwezel 23/02/1905
x Wuustwezel 12/05/1869
ANNA CORNELIA PEETERS
° Wuustwezel 05/09/1831 + Wuustwezel 22/07/1913

HUN KINDEREN:

MARIA ELISABETH AERDEN ° WW 17/01/1870 + WW 14/08/1873	
PETRUS AERDEN ° WW 16/03/1871 + WW 15/01/1947 x WW 16/11/1904	**ANNA CORNELIA J. V/LOOVEREN** ° WW 03/08/1872 + WW 21/09/1934
ADRIANUS AERDEN ° WW 05/09/1873 + x 10/04/1907	**JOANNA PHILOMENA QUIRIJNEN** ° Brecht 07/01/1875 +

BORGTOCHT
Ambt ontvanger gemeente en bureel weldadigheid

Heden 28 september achttien honderd tweeënzeventig, voor ons Petrus Kenis, notaris ter Residentie Kalmthout compareerde
Jacobus Aerden, Ontvanger der gemeente Wuestwezel, aldaar wonende, de welke verklaart na voorschriften der wet ten voordele derzelve gemeente als borgtocht te stellen een som van zestienhonderd francs ten dien einde gestort bij de agent der Nationale Bank te Antwerpen in dato zevenentwintig dezer onder de nr. 3770

Waarvan akte

Gedaan en verleden te Kalmthout ter studie notaris Kenis data als voren in de tegenwoordigheid van Cornelius Greefs, particulier en Joannes Mastbooms, werkman, beiden te Kalmthout wonende, als getuigen die deze met den comparant en ons notaris na gedane voorlezing hebben ondertekend.
Handtekeningen: J. Aerden; C. Greefs; J. Mastbooms; P. Kenis

Heden 28 september 1872, voor ons, Petrus Kenis notaris ter residentie Kalmthout compareerde
Jacobus Aerden, ontvanger van het Bureel van Weldadigheid der gemeente Wuustwezel, aldaar wonende, dewelke verklaert na voorschriften der wet ten voordele derzelve burelen als borgtocht te stellen, een som van achttien(zegge achthonderd) franken ten dien einde gestort bij de agent der Nationale Bank te Antwerpen in data van zevenentwintig dezer onder nr. 3771

Waarvan akte

Gedaan en verleden te Kalmthout ter studie als voren in tegenwoordigheid van Cornelius Greefs, particulier, en Joannes Mastbooms, bouwman, beiden wonende te Kalmthout, als getuigen die deze met de comparant en ons notaris na voorlezing hebben ondertekend: J. Aerden; C. Greefs; J. Mastbooms; P. Kenis

ONTSLAG GEMEENTEONTVANGER

Aan de Heren Burgemeester en leden van het weldadigheidsbureel te Wuustwezel

Mijne Heren,

De ondergetekende, Jacobus Aerden, ontvanger van het Weldadigheidsbureel van Wuustwezel neemt de vrijheid zijn ontslag dier functie in te dienen, en durft verhopen dat de aanvraag van zijn zoon Petrus, bij deze gevoegd, een gunstig onthaal mag te bekomen.
Aanvaard, mijne Heren, de verzekering mijne ware hoogachting.

Wuustwezel, den 18 december 1895
De ontvanger,
J. Aerden

AANVRAAG BENOEMING

Aan de Heren Burgemeester, Schepenen en Gemeenteraadsleden te Wuustwezel

Mijne Heren,

De ondergetekende, Petrus Aerden, zonder beroep te Wuustwezel, neemt de eerbiedige vrijheid het ambt van gemeenteontvanger, welk mijn vader heeft bedankt, aan te vragen.

Gezien de goede en trouwen dienst mijns vader gedurende drieëntwintig jaar, durf k met volle vertrouwen mijne aanvraag toesturen, en durf verhopen dat deze met een gunstig onthaal zal ontvangen worden.

Aanvaard, mijne Heren, de verzekering mijner ware hoogachting.
Petrus Aerden

Wuustwezel, 19 december 1895

AANVAARDING EN BENOEMING

Zitting van de gemeenteraad van Wuestwezel 10 januari 1896

Tegenwoordig de Heren E.. Verhaegen, burgemeester – voorzitter, Jan Frans en Petrus Van Looveren, schepenen, M. Van den Keybus, C. Van Oevelen, A. Van Hoydonck, E. de Decker, leden.

De gemeenteraad van Wuustwezel, gezien het ontslag van de heer Jacobus Aerden, dato 18/12/1895, als ontvanger dezer gemeente.
Gezien zijner ouderdom en met welke ijver hij zijn ambt heeft weten te vervullen
Besluit: De Heer J. Aerden bekomt bij deze zijn eervol ontslag als gemeente-ontvanger dezer gemeente, op de dagtekening dat de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen zijn plaatsvervanger na besluit van ons tegenwoordige beraadslaging zal goedgekeurd hebben.
Gezien genoemd ontslag van Jaak Aerden, overwegende dat er moet overgegaan worden in dezelfde plaatsvervanging, in het openstaan der plaats van gemeente-ontvanger.
Gezien de enige aanvraag van de Heer Petrus Aerden dato 19/01/1896, zoon van de ontslaggever, om de plaats van gemeenteontvanger te bekomen;
Overwegende dat de aanvrager Petrus Aerden, van een braaf, zedenlijk en onberispelijk gedrag is, en de nodige bekwaamheden bezit om het ambt te bekleden;
Gelet op Art. 66 en 114 der gemeentewet, wordt de stemming openbaar verklaard;
De zeven aanwezige leden nemen deel aan de stemming.
Elk lid legt zijn stembriefje in de kiesbus;
Het getal der in de kiesbus bevonden stembrieven is gelijk aan zeven.
Na de opening der stembrieven is bewezen dat genoemde Petrus Aerden de zeven stemmen heeft bekomen.

Besluit:
De gemeenteraad van Wuustwezel benoemt bij deze Petrus Aerden tot het ambt van gemeenteontvanger der gemeente.
De jaarwedde wordt bepaald op 75.000 francs
De borgstelling geschiedt in geld op 2 500 francs.

Een dubbel afschrift dezer, zal gezonden worden aan hare hogere overheid om met de goedkeuring bekleed te worden.
Gedaan in de zitting dato als voren. Voor gelijkvormig afschrift.

Bij bevel,
De secretaris E. VAN BEECK De burgemeester –voorzitter, E. VERHAEGEN

Goedgekeurd door de Bestendige Deputatie
Van den Provincialen Raad Antwerpen
In zitting van 13 maart 1896.

Bij verordening,
De provinciale griffier de Deputatie

PETRUS AERDEN

° Wuustwezel 16/03/1871 + Wuustwezel 15/01/1947
x Wuustwezel 16/11/1904

ANNA CORNELIA JOANNA VAN LOOVEREN

° Wuustwezel 03/08/1872 + Wuustwezel 21/09/1934

HUN KINDEREN:

ARTHUR ADRIANUS JAC. AERDEN ° WW 31/08/1905 + WW 19/12/1962	
ANNA CORNELIA AERDEN ° WW 21/02/1907 +WW 18/06/1976	
ALIDA JOANNA HENRICA AERDEN ° WW 03/08/1909 + MALLE 07/05/1991	

In het gezin Petrus (Peer) Aerden en Anna Cornelia Joanna van Looveren werden drie kinderen geboren.
Arthur (Tuur) Aerden volgde zijn vader op als gemeenteontvanger en schatbewaarder der Kerkfabriek O. L. Vrouw Wuustwezel. Na zijn plotse dood kon geen familielid deze taken verder zetten. De twee gezusters lieten het huis wat ombouwen zodat het stuk tegen de Kloosterstraat kon verhuurd worden. Na de dood van haar zus bleef Alida in hetzelfde deel wonen. Na haar dood kocht buurman Louis Michielssen de woning. Eerst werd een stuk voor een dochter omgebouwd tot kapsalon. Toen zij naar een eigen nieuwe woning met kapsalon kon verhuizen, trokken Louis en zijn vrouw zelf, na wat aanpassingen, in het deel gelegen tegen de Kloosterstraat. Een andere dochter ging in het andere deel wonen.

Mijnheer ARTHUR AERDEN ;
Mejuffer ANNA AERDEN ;
Mejuffer ALIDA AERDEN :
De Kinderen van wijlen Mr. en Mw. ADRIAAN AERDEN-QUIRYNEN ;
Eerw. Zuster LEONARDA (MARIA VAN LOOVEREN), der Zusters van den H. Vincentius a Paulo, Opwijk ;
Mevrouw Wed. JOZEF VAN LOOVEREN-VAN GESTEL en kinderen ;
Mevrouw Wed. LOUIS VAN LOOVEREN-V. DEN KEYBUS en kinderen :
De Kinderen van wijlen Dokter en Mw. HENRI VAN LOOVEREN-SCHEVELENBOS ;
Mijnheer KAREL WICKER-PAELINCKX, Mevrouw KAREL WICKER-PAELINCKX, weduwe van Mr. KAREL VAN LOOVEREN en kinderen ;
De Familiën AERDEN, VAN LOOVEREN, PEETERS en DIELEN,

melden U met diepe droefheid, doch met kristelijke gelatenheid, dat het den Heer behaagd heeft tot Zich te roepen de Ziel van hun welbeminden Vader, Schoonbroeder, Oom en Neef,

MIJNHEER

PETRUS AERDEN

weduwnaar van Mevrouw

ANNA CORNELIA VAN LOOVEREN

Eere-Gemeenteontvanger,
Bestuurslid der Samenwerkende Melkerij "SINTE MARIE",
Schatbewaarder der Kerkfabriek van O. L. Vrouw,
Lid van den Bond van het H. Hart en van andere godvruchtige Genootschappen.

geboren te Wuustwezel den 16 Maart 1871, aldaar godvruchtig in den Heer ontslapen den 15 Januari 1947,

BEDIEND VAN DE HH. SACRAMENTEN DER STERVENDEN.

De plechtige Lijkdienst, waarna begrafenis, zal plaats hebben op Zaterdag 18 Januari 1947, te 10 uur, in de parochiekerk van O. L. V. te Wuustwezel.
De Lauden worden gezongen te 9,30 uur.
Vergadering aan het sterfhuis, Dorpsplaats 50, te 9,15 uur.
U wordt vriendelijk verzocht deze plechtigheden bij te wonen.

Wees zijn Ziel in uw godvruchtige gebeden indachtig.

WUUSTWEZEL, 16 Januari 1947.

Drukk. Jos. Van der Jonckhvud, Wuustwezel

Boudewijn, Koning der Belgen,

Aan allen, die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze GROET.

Willende, door een blijk Onzer welwillendheid, de diensten erkennen in de vervulling van hun ambt bewezen door de hiernavermelde personen :

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Artikel 1. — . . . . . .

De Gouden Palmen in de Kroonorde worden verleend aan de Heer AERDEN, Arthur, Adriaan, Gemeenteontvanger, van Wuustwezel.

Artikel 2. — Hij zal, van 8 april 1957 af, zijn rang in de Orde innemen.

Artikel 3. — Onze Minister van Buitenlandse Zaken, tot wiens bevoegdheid het beheer der Orde behoort, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, de 7 december 1962.

VAN KONINGSWEGE :
De Minister van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt,
(g.) A. GILSON.

(G.) BAUDOUIN.

EENSLUIDEND VERKLAARD :
De Afgevaardigde Ambtenaar
bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken
en Buitenlandse Handel,

VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN BUITENLAND

OEP ZEN WEZELS ! KENNEN WIJ HET NOG?

Stan Dirven

En zoew zen w'al bij de letter T aongekommen. Oem da blad voel te krijgen, zullen we wel een paor kjieren my ooze moend voel taanden ston. "n Vrouwenhaand en nen pèèrdentaand meugen nie stilstaon, was een gezegde van vruger. Nog een paor aander gezegdes wieren ook dikkels gezeet::

- Hij ittet mej lange taanden oep
- hij ee haor oep z'n taanden
- het is iets nor zenne taant
- iemand nen taand trekken (dat deej nen tantist)
- van d'aand in den taand leven
- iemand on zenne taand voelen
- zen taanden laoten zien

Een aanderen spreuk van indertijd was: " Ast taanden haj, haojt 't oew zeker gebeten." De zuster van vaoder of moeder wurdt taante genoemd. Was er een nonneke in de familie dan wier daor tante nonneke tegen gezeed. As nonneke haoi ze nen aandere naom.
testags : daogs der veur of daogs dernao / tags teveure of tags t'r nao
De taofel oepruimen oef kleir zetten
Van een schoon taofel kunde niej aaltij goed eten
Vrouwen kunnen nogal taoteren of tetteren.
Oep zen tënen loopen . Hij is gaauw oep zen tenen getrapt.
Da heetum uit zijne teen gezogen. Met uw teenen speulen.
Tèren – oep een tèèrfeest uitgenodegd zen
Wa dis alles tegenworrig toch dier gewurren.
Tamboerkesgaoren is bekaast nie meer te vijnen.
Die der klein mannen kunnen nogal tamboeren.!
Die snotjoeng moeten aaltij tegenpreutelen
In den beginne wou 't babytje nie tieren.
Om de kiekens in 't binnenkot te krijgen oem ze te voeieren riepen we: tiet – tiet, - tiet... Hoevul tietaaieren zouwen de kiekens vandaog geleed hemmen?
Oewe boterham soppen in een lichtgekookt tikkeneike.
Dieje koekeloerenhaon is er 's morgens altij vruug bij.
Met den tjoekentrein rijen
Ge braait twee toeren links en dan twee toeren rechts.
Ge zie nie veul torenzwalmen meer.
Vroeger tuierde men dieren langs de straotkaant De waaien waoren tun niej afgespannen gelak as nou.
Tussen de soep en de peteiten door.
Die daar trekt op een echte trezebees. Dat meisje erneffen is just zoewen heilig trezeke. Met heel zijne troelala bloot Er zen troebels gewist.
Wie rijdt er nu nog op een trottinet?
Tsegewurrig mutte goed oppassen achet straot mut oversteken.
Pas dubbel oep as g'oep den tiereliere gaot.
Aon zen toeng zal 't nie liggen. Hij kan zen toeng verbijpraoten.

Hier mut het weirkvolk nogal travakken.
Ze houwen van tèren en smèren. Hij is zo zat as een tol.
Hij zingt den leste tijd wel een twoontje leger..

ONS EIGEN HOEKJE

Stan Dirven

AANKOPEN

We kochten na onze laatste uitgave slechts één werk aan. Het werk is dan ook een prachtstuk. Het is de nieuwe uitgave van de atlas van de FERRARIS kaarten.. Het boek is enkel ter inzage te bezien.

SCHENKINGEN

William Stroop	Foto album VOETBAL WUUSTWEZEL
Annie Van Ham	Doodsprentjes +brieven
Jef Dirven	Doodsprentjes + brieven
Mev. Vorlat	Doodsprentjes + brieven /Foto's Knappe Durvers
L. Peeters	Grenskaart
	In de hel van Dora
	Duitse gruwelen in het Vlaamse land
	Ik was een gevangene
	De Heldenstrijd der maquis

Oorlogstheebuiltje: -→ vanuit Ned. India boven Nederland gedropt.
Daarop stond: Houdt moed

Jan De Meester	Proeve 't al is prijsselyck"
Bibliotheek	De oude Vlaamse bedevaartvaantjes.
	Eigen aard
	Mechelen – Auschwitz 1 → 4 (1842 – 1844)
	200 jaar Politie en Rijkswacht te Kalmthout I –II
	De post in Wuustwezel
Luc Palinckx	Volledige uitgave van "DE GILDESCHUTTER"
Alfons Van Ginkel	Oude foto's

Wij danken al de personen die hun steentje bijdragen tot de uitbreiding van onze verzameling.
Een speciaal woordje van dank aan Louis Van Bergen en Alex Peeters die, als vrijwillige medewerkers, al heel veel tijd gestoken hebben in het inventariseren van onze doodsprentjes en doodsbrieven. Binnenkort kunnen onze leden de gegevens van de doodsprentjes en –brieven op de computer zoeken. Dank je wel!

ERFGOEDDAG

Stan Dirven

Zondag 26 april 2009 had de jaarlijkse ERFGOEDDAG plaats met als thema " Uit vriendschap". Er waren die dag te Wuustwezel zoveel activiteiten gepland, dat de publieke belangstelling niet erg groot kon zijn. Spijtig van de vele werkuren die eigenlijk verloren zijn gegaan.
We waren wel gelukkig dat we van heel wat verenigingen een 15 à 20 tal foto's ter beschikking kregen . Daaruit kozen we een twaalftal foto's die we lieten vergroten op A-4 formaat en een 8-tal foto"s op A-3 formaat. De oudere foto's werden in zwart-wit of in sepia kleur vergroot. Alle foto's werden geplastificeerd. Zo behouden ze hun uitzicht. Aan ons nu om van zo veel mogelijk personen de juiste naam te vinden.
Onze voornaamste onderwerpen:

- Onze gilden (waarbij Karabijnclub op zolder)
- Wielrenners te Wuustwezel (Wielerclub - Azencross Loenhout)
- Voetbal te Wuustwezel (We hadden juist een fotoalbum over KWFC gekregen.
- Scholenveldloop
- Turnkring : De Knappe Durvers
  (Er werd een film gedraaid over de jaarlijkse fietszoektocht van de Knappe Durvers)
- Met de Christelijke Mutualiteiten naar zee, Ardennen, Zwitserland
- K.W.B.- Lourdesbedevaarten
- De Chirojongens trokken op BIVAK
- De Chiromeisjes trokken er met autocar "WESALIA" op uit
- 1 meiviering te Deureind
- Sint Hubertusviering te Sterbos
- Toneelopvoeringen (verschillende toneelgroeperingen)
- 50, 60, ... jaar gehuwd
- Een honderdjarige te Wuustwezel
- De processie te Wuustwezel
- Pater en Zuster van den Heuvel en hun missiewerk
- Eerste - plechtige communicanten (vroeger en nu)
- 100 jaar België - Eeuwfeeststoet"

Word lid van
WESALIA II
Heemkundige kring
Wuustwezel

PIONIERS DER LUCHTBUKSCLUB
" OP ZOLDER WUUSTWEZEL"
1963 – 1973

Luk Palinckx

Luc Palinckx bezorgde ons hierover de korte geschiedenis.

DEEL I

Op dinsdag 21 mei 2002 hebben de oud-bestuursleden van " Luchtbusclub OP ZOLDER" een reünie gehouden bij de weduwe van de laatste voorzitter Corneel Van den Kieboom. Ze werden bij Irène Roelands zeer hartelijk ontvangen en iedereen had er kennelijk deugd van om mekaar nog eens te ontmoeten.
Op 21 mei 1965, toen dus dag op dag 37 jaar geleden, is met gunstig advies van het Ministerie en van het gemeentebestuur deze club officieel opgericht.
Helaas heeft deze vereniging maar 10 jaar bestaan. Wie waren ze? Wat deden ze? Wie is er nog na 37 jaar? En vooral, wat weten ze nog?
Deze gezellige namiddag was interessant genoeg om alle gegevens, foto's en straffe verhalen van vroegere tijden , in de toekomst in onze gildeschutter te publiceren.
Tenslotte was deze luchtbusclub een nieuwe wortel voor onze St.-Christoffelgilde in de moeilijke periode na de tweede wereldoorlog. Daarom is het onze plicht om alles zoveel mogelijk op te schrijven en te bewaren?
En ere wie ere toekomt.

Op de bijeenkomst; Het oud-bestuur van Luchtbusclub "Op zolder" en dames. Astrid Herrewijn (laatste secretaris van "Op zolder"), Annie Vissers, Gust Van Santvoort, Annie Embrechts, Petrus Palinckx, Irène Roelands (weduwe van de laatste voorzitter Corneel Van den Kieboom), Marcel Mertens, Berthillia Staepels en Sooi Van den Kieboom).

DEEL II – HET ONTSTAAN

De oprichting van de schuttersclub is eigenlijk ontstaan naar aanleiding van de volksspelen van Gooreind kermis in 1961. Neel Van den Kieboom, zijn broer Sooi en Armand Bonte waren als toenmalige bierleveranciers van Chrystal Alken, met nog enkele vrienden naar Gooreind getrokken om aan de traditionele volksspelen deel te nemen.
Er werd tussen pot en pint aan allerlei proeven deel genomen, met wisselende resultaten, die ze zelf toch niet zo schitterend vonden. Er moest meer geoefend worden. Na wat overleg met vrienden, werd besloten de zolder van de depot van Chrystal Alken (waar nu het postkantoor van Wuustwezel zich bevindt) in te richten als speelruimte voor sjoelbakken, vogelpik, tongooien, en nog enkele andere volkssportspelen .
Meteen was het een gezellig "vriendenclubke", en er werd zeer druk geoefend voor de komende volksspelen van Wuustwezel kermis en Kruisweg kermis... en met resultaat!!! De gele petjes en bijhorende gele trui werden gewonnen en ... er werden stevige pinten gedronken.
Er werd nog naar uitbreiding uitgekeken en het schieten met het luchtgeweer werd uitgeprobeerd, maar het materiaal was in zo'n slechte staat, dat slechts van op enkele meters nog niets te raken was.
Tot Albert Martens (Bertje Bats voor iedereen) enkele goede luchtgeweren presenteerde en daarbij de eerste degelijke uitleg gaf. Zienderogen verbeterde de resultaten, en vlug hadden ze door dat er wel talent zat in de vriendenkring. Enkele jaren werden alle volksspelen nog gecombineerd met het schieten op de zolder van Armand Bonte.
Doch meer en meer werd er op de kunde van het perfect schieten met de luchtbuks toegelegd. Er waren, door de grote toeloop en het intens gebruik, al vlug te weinig schietbanen. Er moest uitgekeken worden naar een andere locatie. En weerom belandde men op een zolder. Ditmaal bij de kinderen Hens, boven de maalderij van wijlen Jaak Hens, in de Dorpsstraat. .Deze maal werd de definitieve start genomen voor "Op Zolder Wuustwezel". In de kortste keren werd een gezellig lokaal ingericht met een schietstand van zes doelen op zeven meter.
Van nu af werd het serieus , of toch niet?

DEEL III – WERKEN VOOR GOEDE DOELEN

Deze club gesticht in 1963 had op de kortste keren naam en faam verworven in het schuttersmidden. En dit niet enkel met hun schutterstalent maar vooral ook met hun inzet voor de minderbedeelden en gehandicapte mensen en kinderen. Buiten het schieten in competitie werden in die periode ook vele schabschietingen ingericht. Dit waren vrije schietingen waar men als prijs potten, pannen en ander huisgerief kon winnen. Dit had als doel de schutterssport te promoten, maar natuurlijk ook om de clubkast wat te spijzigen. Maar de schutters en de leden van "Op 't zolder" zagen dat wel even anders. Ze vonden zo een vrije schieting een uitstekende gelegenheid om wat zaad in 't bakje te krijgen om volledig weg te schenken. De paasschieting van 1965 was dan ook een ultieme uitdaging. Men wilde dat er 10 invalidenwagentjes konden geschonken worden aan het St.-Jozefinstituut te Antwerpen – Luchtbal (voorwaar een gedurfde opdracht. Met man en macht werd er gewerkt aan sponsoring. Met toeters en bellen werd door de aanpalende gemeenten getrokken om reclame

te maken voor een.gigantische paasschieting. De schietstand op Zolder was veel te klein. Men moest improviseren en onmiddellijk uitbreiden. Er werd toen op niet minder dan 20 schietbanen geschoten: op zolder, onder de zolder, in de graanmolen en ook in de hof . Men moest aanschuiven om een baantje te bemachtigen.
De echte tenoren van die tijd , Norbert Heye van Gent en Geboers uit het Nederlandse Budel zetten zich 's morgens op een baan, thermos en boterhammen bij de hand. Men had een helper om de kaarten weg doen of te gaan halen. En ze bleven schieten, een hele dag lang als het moest, want iedereen wilde iedereen kloppen (wat natuurlijk niet kon).
En de mannen van 't Zolder maar werken en zwoegen. Kaarten uitmaken, banen repareren, bier aansleuren en vooral pinten tappen en kaarten verkopen. Toen eindelijk de prijsuitreiking, met vele prachtige prijzen, gepasseerd was, kon de eindbalans opgemaakt worden. Het was een geweldige opluchting dat het geld voor de tien invalidenwagentjes gehaald was. Héél de geldkas was leeg, maar de leden van 't Zolder waren gelukkig...omdat ze anderen konden gelukkig maken.
Er zijn weinig verenigingen in het verleden of heden die al hun financiële inkomsten schonken of schenken .aan minderbedeelden. "Op zolder" kon dat wel!
Daarom is deze herinnering een eerbetoon aan de oud-leden van de verdwenen "Karabijnclub Op Zolder". Dat hun werking een voorbeeld moge zijn voor de huidige moderne samenwerking.

De eerstel leden van de luchtbusclub "Op Zolder" STAANDE: Van L naar R . Frans Vermeiren; Armand Bonte; Jos Matheeussen; Neel Jespers; Jos Wulleman; Petrud Palinckx;
Stan Jansen; Stan Rpelen; Stan Goetstouwers; Pierre Carvers; Frans Van den Keybus; August Van Santvoort; Neel Van den Kieboom; Jan Theuns; Astrid Herrewijn; Jan Gevers; Marèse Van Santvoort; Annie Vissers; Eric Bonte; Frans Vissers.

FRANCISCUS VAN DEN HEUVEL
° Wuustwezel 11 juni 1882 + Wuustwezel 4 december 1964
x Wuustwezel 13 juli 1910
MARIA ADRIANA HOFMANS
° Wuustwezel 2 maart 1889 + Wuustwezel 10/09/1959
ARCHIEF WESALIA II

Twee van de tien kinderen van deze familie hebben in hun leven "uit vriendschap" de zware missionering op zich genomen, ieder op zijn manier. Wij vonden onderstaande verslagen over hun werk in onze verzameling krantenknipsels. Op de erfgoeddag kon je daarover foto's bekijken. Ook andere missionarissen en missiezusters uit onze gemeente hadden hier evengoed het relaas over hun missiewerk kunnen vertellen.

Zuster Elisabeth Joanna V/den Heuvel vertelt: ° Wuustwezel 22/03/1917
Doopgetuigen: Carolus V/der Jonckheyd en Joanna Maria Hofmans
+ Heverlee 13/03/1999
Zuster Liza Van den Heuvel uit Wuustzezel vertrekt weldra weer voor drie jaar naar Zaîre. Na deze periode zal ze vijftig jaar werkzaam zijn in dit Afrikaans land. Zij houdt van de Zaïrese mensen en gelooft dat hun enthousiasme een waarborg is voor een betere toekomst.
" Het land zit in een diepe crisis. Ook in het binnenland voelden de zusters dat er niets meer normaal werkte. De zuster zegt: " Ik heb de laatste 47 jaar Zaïre zien groeien, maar nu zie ik het ook aftakelen. Alles valt stil: landbouw, handel, nijverheid en vervoer. De werkloosheid is groot, maar toch redden de mensen zich nog. De toestand evolueert slecht, maar ik geloof dat het spreekwoordelijk enthousiasme van de Zaïrees, van de gewone man, het zal halen op het fatalisme.
Liza Van den Heuvel was werkzaam in Bikoro. De 130 km van Bikoro naar de luchthaven van Mbandaka hebben zij afgelegd in vijf uur. Vroeger werden de wegen goed onderhouden . Elke twee kilometer woonde er een controleur, die verantwoordelijk was voor het onderhoud. Vandaag is het openbaar vervoer(treinen en boten, bijna volledig verdwenen. Toen ik voor de eerste maal naar Belgisch Congo vertrok, op 2 april 1946, bereikten wij na zestien dagen met de boot Matadi. Dan volgde een dagtrip met de trein naar Leopoldstad (Kinshasa), waarna het met de stoomboot over de Zaïrestroom naar Coquillatstad (Mbandaka ging. Dat was een reis van negen dagen en de boot legde alleen aan om proviand en hout op te halen. Al deze vervoermiddelen zijn de dag van vandaag nagenoeg verdwenen.

Je kunt jezelf afvragen wat een zuster van 76 jaar nog motiveert om terug naar Zaïre te gaan.
"Voor de mensen en voor de kerk zijn wij nog onmisbaar. Je komt toch terug, is iets dat ik vele keren hoorde toen ik met vakantie naar België vertrok. Ik zorg nu voor de bejaarden en de vrouwen met kleine kindjes. Oude mensen worden dikwijls aan hun lot overgelaten omdat de familie niet meer weet van wat hout pijlen te maken. Ik voel me dan ook nog erg nuttig. Wij helpen de bejaarden met gezondheidszorg en kleding. Moeders met pasgeboren baby's proberen wij te voorzien van het aller noodzakelijkste.

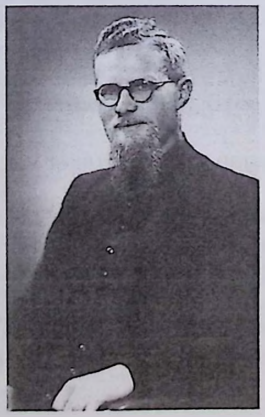
Dienstbaar zijn en helpen is iets wat zuster Lisa Van den Heuvel aantrok toen zij koos voor de orde der dochters van Liefde. Liza werd op 17 maart 1917 geboren als dochter van aannemer metser Frans Van den Heuvel, in WW beter gekend als Sus Tinus. Nonkel Jaan was Lazarist in Luik. Zijn voorbeeld trok Liza aan. Zij trad in 1937 binnen in het provinciale huis te Ans bij Luik. Na vijf jaar legde ze de eerste geloften af. " Bij onze orde worden de geloften van zuiverheid, gehoorzaamheid, dienstbaarheid en armoede elk jaar opnieuw afgelegd. Ik vind dat goed. Elk jaar kun je een nieuwe keuze maken, een nieuw engagement uitspreken. Het is dus allemaal niet zo vanzelf sprekend. Er is een vrijheid om steeds opnieuw te kiezen. Het doet je regelmatig nadenken over je roeping.

Liza was eerst werkzaam in Tervuren bij kansarme kinderen en in een weeshuis in Hoboken. In Heverlee volgde zij een opleiding tot missionaris, maar de oorlog belette dat zij eerder vertrok. Eerst was ze werkzaam in Mbandaka, de jongste twintig jaar in Bikoro. Veertig jaar was ze verpleegster en vroedvrouw.
" Hongersnood is er niet. De grond is vruchtbaar zodat de mensen in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. Ze leven van dag tot dag. Het meer van Bikoro levert veel vis. Er zijn nog onderwijzers, verplegers, vissers en vervoerders. De andere mensen zijn werkloos. De kleine handel is helemaal stilgevallen. De koopkracht van de mensen daalde naar nul door de devaluatie en het feit dat ze geen inkomen meer hebben."

Gelukkig evolueert de gezondheidszorg nog gunstig. Twee missiezusters hebben de leiding. Melaatsheid zal verdwijnen. De melaatsen mogen nu al thuis wonen. Ze worden niet meer geïsoleerd in kampen. Er zijn goede behandelingen en inentingen. Melaatsheid is een ziekte die er gaat verdwijnen. In Bikoro werken nog 14 zusters: Zaïrese, Amerikaanse, Spaanse en Belgische. Liza Van den Heuvel is de oudste. De medezusters noemen haar grootje. Haar broer Jaak was ook tot in 1971 werkzaam in Zaïre.

Hoe moet het dan verder met "Zaïre? " Samen regeren met alle partijen is de oplossing. De Zaïrese bevolking is zo verscheiden dat alleen overleg zal helpen. Het is een groot land met grote problemen. Het is nu niet de moment om deze mensen in de steek te laten. (24/02/1993)

Pater **Jacobus Joseph V/den Heuvel vertelt:** ° Wuustwezel06/10/1919
Doopgetuigen: Jacob Hofmans en Maria Van Hoydonck
+ Leuven25/09/1997
Over pater Jaak Van den Heuvel vonden we:

Dag op dag vijftig jaar nadat hij in de O.-L.-Vrouwekerk van Wuustwezel zijn eremis opdroeg, vierde pater Jaak Van den Heuvel er tussen familie en vrienden zijn gouden priesterjubileum met een dankmis , prachtig opgeluisterd door het Mariakoor. De pater verwees naar zijn zuster Elisa voor wie deze viering eveneens bedoeld was. Zij werkte al 49 jaar als missiezuster in Zaïre. Ze kon nu echter niet aanwezig zijn wegens ziekte.
Pater Jaak(76 jaar) deelt zijn leven in drie keer een kwarteeuw. De eerste periode was die van het opgroeien thuis met zijn ouders en tussen 10 kinderen, de studietijd en het binnentreden bij de paters Lazaristen.
Een tweede deel bestaat uit 25 jaar Zaïre en het derde deel bestond uit 25 jaar België, nadat hij ziek uit de missie moest terugkeren.

Jaak werd op 21 april 1946 tot priester gewijd. Een week later droeg hij zijn eremis op in de parochiekerk te Wuustwezel. Dan volgden drie maanden van intensieve opleiding en voorbereiding om in augustus 1946 te vertrekken naar Yumbi in het bisdom Bikoro in Zaïre. "Het woord ontwikkelingshelper kende men toen nog niet," schertste de pater. "Ik heb massa's huizen helpen bouwen, vele hectaren koffie en cacao helpen planten. Door dit beleven van het evangelie verkondigden wij ons geloof.

In 1971 werd pater Jaak ziek en moest noodgedwongen naar België terugkeren. Dan volgde een lange periode van herstel. Na deze periode werd hij negen jaar overste van de Belgische Lazaristenprovincie. Dan werd hij aangesteld als predikant tijdens retraites. In 1982 kreeg hij de taak van geestelijk leider van de Belgische provincie van de kloosterorde Dochters van Liefde. Vanaf 1994 bekommert hij zich over de Vlaamse zusters uit die orde en is ook missieprocurator, verantwoordelijk voor de aankopen hier voor de paters Lazaristen die te Zaïre verbleven.
Tijdens de misviering dankte de pater zijn familie en herinnerde eraan dat hij in de voorbije vijftig jaar niet minder dan 68 neven en nichten mocht dopen. Verscheidene van hen die aanwezig waren mocht hij ook trouwen. Het was een ontroerend ogenblik toen hij zijn overleden broers en zusters herdacht, en hen bij naam noemde.

Voor zijn afreis naar ZAÏRE in 1960 verkochten de jong-Kajotters lootjes voor de tombola

WESALIA II
Heemkundige kring Wuustwezel
Gasthuisdreef 6C 2990 Wuustwezel

TEL. :03 / 663 57 03
E-mail: WESALIA 2@belgacom.net

Uit vriendschap ! Foto's van erfgoeddag

BESTUUR.(Staande: L→R) Georgette Herrijgers; Ria Vermeiren, afgev. BLOSO; Gusta Pockelé; Cecilia V/d Broek; René Herwijn; Alfons Goetstouwers
ZITTEND: Lilianne Fourrelles de Fretttes ; Dr. Vorlat; Mev. Vorlat - Dingemans; Hugo Chantrain; Louisa Kuypers

STAANDE: Louis Weygers; Wim Jansen ; Jos Van Ham; Rigo Quirijnen; Jules Van Staay; Karel Van Hooydonck
ZITTEND: Johan Cools; Ludo Scheipers; Aloïs Van Tiggel; Alfons Van der Jonckheyd.

DRIEMAANDELIJKS LEDENBLAD

JAARGANG: 10 NR. 2

Verantwoordelijke uitgever:
HEEMKUNDIGE KRING WESALIA II
p/a Stan Dirven
Gemeentepark 14 2990 Wuustwezel